

Crna Gora
Ministarstvo ekonomskog razvoja

Prijedlog

IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA STRATEGIJE RAZVOJA TURIZMA U CRNOJ GORI DO 2020. GODINE

Podgorica, decembar 2021. godine

Uvod

Strategija razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine (u daljem tekstu Strategija) usvojena je od strane Vlade Crne Gore u decembru 2008. godine i istom je definisan strateški cilj koji glasi: "Primjenom principa i ciljeva održivog razvoja, Crna Gora će stvoriti jaku poziciju globalne visokokvalitetne turističke destinacije, turizam će za stanovništvo Crne Gore obezbijediti dovoljno radnih mjesta i rast životnog standarda, a država će ostvarivati prihode na stabilan i pouzdan način".

U pravcu postizanja navedenog cilja, Strategijom je definisan Akcioni plan sa nosiocima aktivnosti. Akcioni plan sadrži pet operativnih ciljeva (sa mjerama i prioritetima):

1. Crna Gora stvara turističku i prateću infrastrukturu u pravcu postizanja strateškog cilja;
2. Crna Gora formira posebnu jedinstvenu prodajnu ponudu;
3. Crna Gora je poznata i prihvaćena kao „cjelogodišnja” turistička destinacija;
4. Institucionalni i zakonski okvir ispunjava zahtjeve uspješnog i održivog razvoja turizma;
5. Lokalno stanovništvo se sve više uključuje u turističku privredu („interni marketing”).

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije sadrži pregled realizovanih aktivnosti po mjerama i prioritetima predviđenim Strategijom, uz napomenu da izveštaj ovakve vrste nije pripreman u periodu od 2008-2020. godine.

Izrada Izveštaja je zasnovana na dobijenim informacijama od strane nadležnih institucija zaduženih za realizaciju aktivnosti ili njihovim pravnim nasljednicima.

Imajući u vidu navedeno, kao i činjenicu da od usvajanja Strategije 2008.godine nije praćen tok realizacije Akcionog plana, iako tadašnje resorno ministarstvo nije bilo obavezano zaključcima Vlade (sjednica održana 4. decembra 2008.g) da periodično priprema izveštaj, praćenje toka realizacije Akcinog plana je trebalo biti odgovoran pristup razvoju turizma, kao strateške privredne grane. Informacije sadržane u ovom Izveštaju predstavljaju djelimičan prikaz realizacije mjera, u skladu sa dobijenim informacijama.

Dakle, kvalitet dobijenih podataka opterećen je predugim protokom vremena (od 2008-2020.godine) i izostankom praćenja izvršenja aktivnosti od strane resornog ministarstva, kao i nedostatkom indikatora i izvora finansiranja.

Analizom stanja u turizmu, Ministarstvo ekonomskog razvoja konstatuje naslijeđene i neriješene probleme koji su tretirani Strategijom razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine, i to:

- nezadovoljavajuće stanje infrastrukture koja se odnosi na: saobraćajnu dostupnost, vodosnabdijevanje, kvalitet održavanja i unaprjeđenja elektro-mreže i sl., kao i na separaciju i odlaganje otpada;
- regionalnu neujednačenost turističke ponude (prosječno 95% godišnjeg turističkog prometa ostvareno je u Primorskom regionu);
- visoko izraženu sezonalnost u poslovanju turističke privrede (prosječno 70% turističkog prometa ostvaruje u periodu jun-avgust);

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine

- dominantan udio „sive“ ekonomije u svim segmentima turizma;
- nezadovoljavajući nivo kvaliteta usluge i edukacije kadra u turizmu;
- nepouzdanost statističkih podataka;
- nedovoljan broj ugostiteljskih objekata visoke kategorije;
- nezadovoljavajuću promociju destinacije;
- devastaciju prostora usled neplanske gradnje;
- nedovoljnu valorizaciju posebnih oblika turizma i diversifikaciju proizvoda;
- upliv kapitala spornog porijekla.

Shodno navedenom presjeku stanja u turizmu može se jasno konstatovati da **strateški i operativni ciljevi Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine nijesu ispunjeni.**

Osim toga, značajan nedostatak Akcionog plana Strategije odnosi se na nepostojanje finansijskih sredstava, njihovih izvora i indikatora, što uslovljava nemogućnost utvrđivanja stepena uspješnosti realizacije mjera, tj. ispunjenja ciljeva.

Podsjećamo, prilikom izrade samog Akcionog plana nijesu definisane i razrađene sve aktivnosti koje je bilo neophodno realizovati u okviru svake pojedinačne mjere. Ovo znači da je realizacija mjera nepotpuna, zbog nedostatka pratećih aktivnosti, nepostojanja indikatora i izvora finansiranja.

Zbog svega navedenog, kao i neispunjenja strateških i operativnih ciljeva, što se reflektuje na opšte stanje u sektoru turizma, Ministarstvo ekonomskog razvoja smatra realizaciju Akcionog plana **neuspješnom.**

U nastavku slijedi tabelarni pregled realizacije Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine.

Akcioni plan ne sadrži aktivnosti na koje nije dostavljena saglasnost od strane nosioca aktivnosti.

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine

OPERATIVNI CILJ 1. STVARANJE POTREBNE TURISTIČKE I PRATEĆE INFRASTRUKTURE U CILJU POSTIZANJA STRATEŠKOG CILJA			
MJERA	PRIORITETI	NOSIOCI	REALIZOVANE AKTIVNOSTI (U OKVIRU DEFINISANIH PRIORITETA)
1.1. Pобољшanje saobraćajne infrastrukture unutar Crne Gore	Prioritet 1.1.1. Primjena mjera i prioriteta navedenih u usvojenoj Strategiji razvoja saobraćaja od 2008. do 2018. godine	1.1.1. Ministarstvo saobraćaja, pomorstva i telekomunikacija Uprava za saobraćaj	1.1.1. - u potpunosti je remontovana Željeznička pruga između Podgorice i Nikšića i elektrifikovana od 2012. godine, dok je oko 48% pruge Bar - Podgorica - Bijelo Polje rehabilitovano i rekonstruisano; - uspostavljena su četiri nova akcionarska društva za upravljanje željezničkom infrastrukturom (Željeznička Infrastruktura Crne Gore (ŽICG), održavanje voznih sredstava (Održavanje željezničkih voznih sredstava (OŽVS)), željeznički prevoz putnika (Željeznički prevoz Crne Gore) i željeznički prevoz tereta (Montecargo); - značajne investicije u 2020. godini u opštini Tivat su: izgradnja kružnih tokova izgradnja saobraćajnica, trotoara i šetališnih staza kao i lokalnih puteva; - u 2020. godini realizovani su projekti u vrijednosti 6,8 miliona eura na željezničkoj infrastrukturi; - uloženo je oko 65,9 miliona eura u mrežu magistralnih i regionalnih puteva; - u toku 2020. godine je usvojen i novi Zakon o putevima, koji predstavlja osnovu za izradu podzakonskih akata kojima će biti transponovane EU direktive. - Od putnih pravaca značajnih za sektor turizma urađen je put Žabljak – Nikšić – Grahovo – Morinj, Durmitorski prsten, tunel Sozina, Cetinje – Njeguši – Lovćen, Bijelo Polje – Pljevlja, a u saradnji sa Albanijom povezani Gusinje i Podgorica, dok su otpočeti auto put Bar-Boljare, kao i put koji treba da poveže Berane i Kolašin preko Lubnica.
1.2. Pобољшanje komunalne infrastrukture	Prioritet 1.2.1. Primjena mjera i prioriteta navedenih u: – Strateški master plan za otpadne vode za crnogorsko primorje i opštinu Cetinje; – Nacionalna politika upravljanja otpadom u Crnoj Gori; – Strateški master plan za upravljanje otpadom na	1.2.1. Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine(MTZŽS) Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, opštine	1.2.1. Nema podataka o realizovanim aktivnostima.

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine

	<p>republičkom nivou, januar 2005; – Nacionalni plan upravljanja otpadom za period 2008–2012. godina u Crnoj Gori</p> <p>Prioritet 1.2.2. Nastavak aktivnosti na izgradnji Regionalnog vodovoda za Crnogorsko primorje i opštinu Cetinje.</p>	<p>1.2.2. MTZZS, Regionalni vodovod</p>	<p>1.2.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> - U sklopu I faze izgradnje sistema izgrađeni su: vodozahvat Bolje Sestre; četiri pumpne stanice ukupne instalisane snage 7MW; dvije hlorne stanice; 22.500 m³ rezervoarskog prostora u 13 objekata; 137,9 km cjevovoda prečnika od 500 do 1100 mm; 21 distribucioni odvojak hidrotehnički tunel Sozina u dužini od 4,2 km, i preko 400 manjih objekata na cjevovodu; -2010. godine na regionalni vodovod spojene su opštine Budva, Tivat i Kotor, 2011. opština Bar, a 2012. opština Ulcinj. Povezivanje opštine Herceg Novi je u finalnoj fazi. Izgradnja cjevovoda za povezivanje opštine Herceg Novi realizovana je u 2020. godini. Puštanje tog dijela sistema u rad planirano je do kraja tekuće godine. -Započete su aktivnosti na izgradnji II faze regionalnog vodovoda, koje se odnose na izgradnju duplog (paralelnog uz postojeći) cjevovoda od Budve ka Tivtu u dužini od 16 km, dok će se rekonstrukcija pumpnih stanica sprovoditi naknadno; -Do sada izgrađeni kapacitet sistema iznosi 1100 l/s dok je izgradnjom II faze planirano proširenje kapaciteta do 1500 l/s
<p>Mjera 1.3. Privlačenje investicija u nove smještajne kapacitete visokog standarda</p>	<p>Prioritet 1.3.1. Eliminisanje biznis barijera za razvoj preduzetništva (birokratije, procedura oko dobijanja dozvole itd.)</p>	<p>1.3.1. Ministarstvo finansija, Ministarstvo za ekonomski razvoj, MTZZS, Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća</p>	<p>1.3.1., 1.3.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Vlada Crne Gore je na sjednici od 20. februara 2014. godine razmotrila i usvojila Informaciju o statusu privatizacije hotelsko-turističkih preduzeća i predložila zaključke kojima će se pospješiti izgradnja ovih objekata kroz povoljniju poresku politiku za objekte većih kategorija, pravovremeno donošenje planskih dokumenata, davanje određenih subvencija za dodatne sadržaje i dr.; - Na sjednici Vlade Crne Gore, održanoj 13. februara 2014. godine, usvojen je zaključak, kojim se propisuje mogućnost ustupanja državnog ili opštinskog zemljišta po posebnim uslovima, a u cilju podsticanja izgradnje hotela sa 5***** zvjezdica; - Ministarstvo održivog razvoja i turizma je ažuriralo "Program mjera za podsticanje izgradnje hotelskih kompleksa i privlačenje hotelskih investitora i poznatih svjetskih brendova" koji je sastavni dio Informacije o statusu privatizacije hotelsko-ugostiteljskih preduzeća; - Horvat HTL je izradio "Smjernice za upravljanje razvojem smještajnih kapaciteta" a kojim je dat pregled vrsta, poslovnih modela i analiza ekonomskog uticaja na tržište. - Agencija za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore je izdala ekološke saglasnosti za: projekat izgradnje Turističkog kompleksa Chedi 5* i za Vojno odmaralište na Žabljaku; projekat izgradnje hotela sa 5*, na dijelu UP 26.1, blok 26a, DUP „Budva centar” investitora „Mia Investments“;

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine

	<p>Prioritet 1.3.2. Privlačenje strateških partnera za razvoj visokokvalitetnih sadržaja stvaranjem povoljnog poslovnog ambijenta za biznis.</p>	<p>1.3.2. MTZŽS, Ministarstvo za ekonomski razvoj, MIPA</p>	<p>izgradnju hotelskog kompleksa na lokaciji Plavi horizonti, uvala Pržno, Opština Tivat, investitora „QD Hotel i Property Investment Montenegro“; rekonstrukciju kompleksa tvrđave Svetog Krsta u Perastu, Opština Kotor, investitora Opština Kotor, Direkcija za uređenje i izgradnju Kotora i rekonstrukciju zgrade zatvora u Starom gradu Kotoru za potrebe kreativnog HUB-a sa rezidencijama, Opština Kotor, investitora Ministarstva kulture. - na opštinskom nivou smanjene su takse za: objekte koji izlaze na javne površine i puteve; za objekte za izvođenje muzičkog programa i objekte za korišćenje prostora na javnoj površini i dr. Takođe, umanjene su naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta.</p>
	<p>Prioritet 1.3.3. Unapređenje kvaliteta i proširenje poslovnih usluga</p>	<p>1.3.3 MTZŽS, Ministarstvo za ekonomski razvoj, Ministarstvo finansija</p>	<p>1.3.3. Nema podataka o realizovanim aktivnostima.</p>
	<p>1.3.4. Izrada prostorno planske dokumentacije</p>	<p>1.3.4 MTZŽS, opštine</p>	<p>1.3.4 Izrađen Prostorni plan posebne namjene za područje Bjelasice i Komova.</p>
	<p>1.3.5. Planiranje i sprovođenje adekvatnih promotivnih aktivnosti</p>	<p>1.3.5 MTZŽS, Ministarstvo za ekonomski razvoj</p>	<p>1.3.5 Kontinuirana saradnja MTZŽS sa NTOCG, u vezi sa mjerama 2.1 i 4.1.</p>
<p>Mjera 1.4. Unaprjeđenje standarda postojećih smještajnih kapaciteta</p>	<p>Prioritet 1.4.1. Sprovođenje kampanja za podsticanje privatnih vlasnika da unaprijede standarde smještajnih kapaciteta na svim nivoima</p>	<p>1.4.1. MTZŽS</p>	<p>1.4.1. -U okviru Programa podsticajnih mjera (2018/2019. i 2019/2020.god.) definisana je i mjera koja je usmjerena na unaprjeđenje ponude i podizanje kvaliteta usluga u seoskim domaćinstvima. Cilj programa je bio poboljšanje i razvoj ponude u ruralnom turizmu; podizanje nivoa kvaliteta usluga u seoskim domaćinstvima; podrška održivosti turizma u tim domaćinstvima i unaprjeđenje njihove konkurentnosti; -U okviru radne grupe Hiking and Biking, napravljeni su Bed and Bike standardi, promovisani i uvedeni u različitim smještajnim objektima kroz Crnu Goru.</p>

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine

<p>Prioritet 1.4.2. Podrška privatnim vlasnicima u vidu organizovanja obuka kao i pružanjem savjeta u oblasti poslovanja i tehnologije.</p>	<p>1.4.2. MTZŽS, Ministarstvo za ekonomski razvoj</p>	<p>1.4.2. - Sprovođenje RB 90 programa registracije turista u privatnom smještaju (prijava turističkog boravka) i pružanje info pomoći u dijelu postupka registracije privatnog smještaja. - Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije je organizovala radionice za preko 200 seoskih domaćinstava na temu registracije njihovih usluga.</p>
<p>Prioritet 1.4.3. Uvođenje poreskih podsticaja za razvoj visokokvalitetnih smještajnih kapaciteta.</p>	<p>1.4.3. MTZŽS, Ministarstvo za ekonomski razvoj, Ministarstvo finansija, opštine</p>	<p>1.4.3. - primjenjuje se snižena stopa PDV-a (7%) na usluge pripreme i usluživanja hrane i pića u hotelima sa najmanje 4 zvjezdice u Sjevernom regionu, kao i sa najmanje pet zvjezdica u Centralnom i Južnom regionu; - opština Žabljak je odredila određene olakšice za investitore kroz Odluku o naknadi za komunalno opremanje zemljišta.</p>
<p>Prioritet 1.4.4 Jačanje saradnje sa opštinama u cilju korišćenja lokalnih poreza i drugih dažbina za rehabilitaciju smještajnih objekata.</p>	<p>1.4.4. MTZŽS, Ministarstvo za ekonomski razvoj, Ministarstvo finansija, opštine</p>	<p>1.4.4. - Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije raspisala je javni poziv za dodjelu podrške za razvoj seoskog turizma domaćinstvima iz kolašinskog Lipova, bjelopoljske Bistrice i beranske Lubnice. - u Budvi je formirano Radno tijelo za iznalaženje mehanizama subvencionisanja i promocije preduzetničkih aktivnosti na ruralnom području.</p>
<p>Prioritet 1.4.5. Uvođenje novih poreskih olakšica za čistije tehnologije, standard energetske efikasnosti.</p>	<p>1.4.5. MTZŽS, Ministarstvo za ekonomski razvoj, Ministarstvo finansija, opštine</p>	<p>1.4.5. - Ministarstvo održivog razvoja i turizma i Kancelarija Programa Ujedinjenih nacija za razvoj u Crnoj Gori (UNDP) su realizovali projekat „Razvoj niskokarbonskog turizma“. Projekat finansira Globalni Fond za životnu sredinu (GEF) u iznosu od 3,09 miliona dolara, i projekat se realizovao u periodu 2014. -2019. godine. - Opština Žabljak je realizovala projekte: „Javna rasvjeta-zamjena postojećih svjetiljki LED svjetiljkama“, „Valorozacija potencijala za razvoj ruralnog turizma“, „Nabavka turističkog autobusa na električni pogon“ i „E-punionica“.</p>
<p>Prioritet: 1.4.6. Upravljanje tražnjom u pravcu privlačenja</p>	<p>1.4.6. MTZŽS</p>	<p>1.4.6. - promovisana je Crna Gora na trzistu zapadne Evrope (brojni članci, nastupi na sajmovima, prezentacije, studijska putovanja novinara i dr.)</p>

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine

	turista veće platežne moći.		
Mjera 1.5. Pобољшanje kvaliteta usluga u sektoru Turizma	Prioritet 1.5.1. Primjena Strategije razvoja ljudskih resursa u turizmu.	1.5.1. MTZZS, Ministarstvo zdravlja, rada i socijalnog staranja, Ministarstvo prosvete i nauke u saradnji sa univerzitetima	1.5.1. - S obzirom da je Strategijom utvrđena najveća potreba za kvalifikovanim stručnim kadrom u sektoru hotelijerstva i ugostiteljstva, u saradnji sa Ministarstvom prosvjete i nauke i Centrom za stručno obrazovanje, usvojeni su brojni standardi zanimanja. - Intenzivirane su aktivnosti na planu uvođenja dualnog obrazovanja (obavljanje prakse u ugostiteljskim objektima) u saradnji sa srednjim stručnim školama.
Mjera 1.6. Unapređenje harmonije između arhitekture i prirodno - kulturnog ambijenta („stvaranje skladnog ambijenta“)	Prioritet 1.6.1. Uzimanje u obzir odredbi i preporuka koje se tiču „stvaranja skladnog ambijenta“, u okviru relevantnih prostornih planova.	1.6.1. Ministarstvo za ekonomski razvoj, opštine	1.6.1. Nema podataka o realizovanim aktivnostima.
	Prioritet 1.6.2. Definisanje i primjena kriterijuma „stvaranje skladnog ambijenta“ u procedurama izdavanja licenci i dozvola	1.6.2. Ministarstvo za ekonomski razvoj u saradnji sa opštinama	1.6.2. Započete aktivnosti na planu donošenja Državnih smjernica razvoja arhitekture.
	Prioritet 1.6.3. Planiranje i sprovođenje informativnih kampanji koje se tiču „stvaranja skladnog	1.6.3. MTZZS, Ministarstvo za ekonomski razvoj	1.6.3. GIZ tj. nekadasnji GTZ je radio brošuru kako treba da izgleda skladni ambijent. Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije i Polimski muzej pripremili Studiju tradicionalne arhitekture Polimlja i Preporuke za restauraciju, adaptaciju i novu gradnju, i prezentovali svim zainteresovanim stranama.

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine

	ambijenta" (odnosno značaja za razvoj turizma itd.)		
Mjera 1.7. Stvaranje „imidža čiste Crne Gore“	Prioritet 1.7.1. Unapređenje sprovođenja postojećih relevantnih propisa.	1.7.1. Nadležni inspeksijski organi u saradnji sa opštinama	1.7.1. - Turistička inspekcija je vršila nadzor poštovanja zakonskih odredbi u oblasti turizma i ugostiteljstva. Prioritet u radu ove inspekcije je bio suzbijanje „sive ekonomije“; - U periodu 2008-2020. godine Turistička inspekcija je ostvarila sledeće: broj inspeksijskih pregleda -120.382; utvrđene nepravilnosti - 68.932; ukazivanja - 30.689; rješenja o otklanjanju nepravilnosti - 10.999; rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti - 5.868; zatvoreni objekti -1.317; ukupan iznos novčanih kazni 6.412.660 eur; zahtjevi za pokretanje prekršajnog postupka -1.965; krivične prijave -19.
	Prioritet 1.7.2. Sprovođenje kampanji sa sloganom „Crna Gora – moj dio planete“ - „Ova zemlja nam je dom“	1.7.2. MTZŽS	1.7.2. - Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine je 2009. godine pokrenulo kampanju “Ova zemlja nam je dom” – u okviru koje je u prvoj akciji, u osam opština u Crnoj Gori, na oko 20 lokacija zasađeno oko 50.000 sadnica. Akcija je nastavljena i u ostalim opštinama u sjevernom i centralnom dijelu Crne Gore je zasađeno dodatnih 600.000 sadnica.
	Prioritet 1.7.3. Nastavak kampanje „Neka bude čisto“	1.7.3. MTZŽS	1.7.3. - Kampanja “Neka bude čisto” se realizuje svake godine u periodu jun-oktobar počev od 2002.godine.

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine

OPERATIVNI CILJ 2. CRNA GORA FORMIRA KONCEPT USP (UNIQUE SELLING POINT – JEDINSTVENI PRODAJNI PONUDU

MJERA	PRIORITETI	NOSIOCI	REALIZOVANE AKTIVNOSTI (U OKVIRU DEFINISANIH PRIORITETA)
2.1. Uspostavljanje efikasnih marketinških struktura	2.1.1. Izrada Strategije razvoja marketinga u turizmu 2009 – 2014.god.	2.1.1. NTO, MTZŽS	2.1.1. - pripremljen Nacr Strateškog marketing plana za turizam u Crnoj Gori 2018 - 2022.godine;
	2.1.2. Uspostavljanje mreže turističkih predstavništava u vodećim državama sa turističkom tradicijom (do 15 predstavništava širom svijeta)	2.1.2. NTO, MTZŽS	2.1.2. - NTO CG je imala predstavništva u Frankfurtu, Beogradu, Ljubljani i Sarajevu; - Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 31. jula 2014. godine donijela Zaključke broj 08-1957/2 na osnovu kojih su donijete odluke o ukidanju predstavništava NTOCG.
	2.1.3. Unapređenje korišćenja savremenih tehnologija („od papira do bajtova“)	2.1.3. NTO, MTZŽS	2.1.3. - unaprijeđen računarski i mrežni hardver NTOCG.
	2.1.4. Intenzivnija promocija turističkog slogana Crne Gore „Divlja ljepota“	2.1.4. NTO, LTO-i, MTZŽS	2.1.4. - vršena je promocija Crne Gore putem digitalnog marketinga kao i prisustvovanje na međunarodnim sajmovima i berzama turizma, PR aktivnosti, organizovanje studijskih grupa, organizovanje radionica, B2B i B2C sastanaka koje realizuje Nacionalna turistička organizacija Crne Gore; - u saradnji sa NTOCG održana je regionalna kampanja Road Show (Beograd, Banja Luka, Tirana) kao i tematske manifestacije; - LTO Bar je vršila intenzivnu promociju opštine Bar na ključnim emitivnim tržištima u saradnji sa NTOCG i LTO ali i samostalno;

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine

			<ul style="list-style-type: none"> - LTO Mojkovac i LTO Bijelo Polje intenzivno su radile na promociji turističkog slogana "Divlja ljepota"; - posjeta Studijskih grupa novinara i turoperatora iz: Srbije, Kine, Poljske, Njemačke i Austrije, Italije, Belgije.. - Turistička organizacija opštine Budva dala je podršku Nacionalnoj turističkoj organizaciji u organizovanju studijske posjete novinara iz: Brazila, Francuske, Austrije, Izraela, Srbije, Kine i Njemačke. Takođe, turistička organizacija Budva je pružila podršku studijskim posjetama turoperatora iz: Italije, Belgije, Poljske i Francuske; - Pored predstavljanja ponude na turističkim sajmovima, Turistička organizacija opštine Budva je i u 2019. godini predstavila ponudu Budve kroz različite prezentacije i organizovane promocije van granica Crne Gore; - LTO Gusinje je vršila intezivnu promociju pod sloganom "Divlja ljepota".
	<p>2.1.5. Definisanje i promocija određenih slogana (na osnovu regiona, područja, opština, nacionalnih parkova itd.) u cilju boljeg marketinga određenih oblasti</p>	<p>2.1.5. NTO, LTO-i, MTZZS</p>	<p>2.1.5.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ministarstvo održivog razvoja i turizma i NTOCG su radili na kreiranju proizvoda kojim se objedinjuje turistička ponuda, kao npr. Montenegro Wilderness, Hiking and Biking, Panoramski putevi Crne Gore i dr. - Opština Tivat bazirajući se na svojim specifičnostima radi na promociji brenda i slogana za područje svoje Opštine. U 2014.godini je usvojen logo i brend grada kao i slogan „mnogo svjetova u jednom“. - LTO Podgorice je kroz novi video spot „Food&Wine“uz prirodne i kulturne ljepote grada stavila akcenat i na bogatstvu gastronomskog dozivljaja i vinskog regona. - LTO Herceg Novi je organizovala Bazare autentičnih lokalnih proizvoda – na inicijativu mjesnih zajednica, sa kojima TO Herceg Novi, dugi niz godina organizuje ljetnje fešte. U sezoni 2019.godine, a sa idejom očuvanja i njegovanja autentičnih proizvoda sugrađana, zajednički je organizovano osam Bazara domaće trpeze, uz prateći program najsličniji formi tradicionalne fešte.
<p>2.2. Promocija regionalnih dijelova u cilju jačanja turističkog potencijala u svim regijama i podregijama u Crnoj Gori</p>	<p>2.2.1. Donošenje menadžment planova za svaki klaster</p>	<p>2.2.1. NTO, LTO, RTO-i i MTZZS</p>	<p>2.2.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opština Tivat je usvojila Strategiju razvoja turizma Opštine Tivat za period 2020 - 2024. godine, kao i Akcioni plan. -Turistička organizacija Opštine Bar je u 2019. godini pokrenula postupak izrade Strategije razvoja turizma Opštine Bar (2021.-2026.god.). Očekuje se završetak projekta u oktobru mjesecu ove godine. - Opština Kotor je usvojila Strateški plan razvoja opštine Kotor od 2020-2024 godine;

Izvještaj o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine

	<p>2.2.2. Pružanje podrške i savjeta za osnivanje i rad regionalnih turističkih organizacija (RTO) u okviru predloženih klastera</p> <p>2.2.3. Unapređenje turističkih atrakcija u okviru koridora koji povezuju regione na jugu i sjeveru zemlje</p>	<p>2.2.2. NTO, MTZŽS</p> <p>2.2.3. NTO, LTO, MTZŽS</p>	<p>2.2.2. - NTOCG je pružala savjetodavne usluge za nesmetano i unaprijedjeno funkcionisanje turističkih subjekata u njihovom radu.</p> <p>2.2.3. - Uređen je panoramski put „Krug oko Korita“ kao i promotivna mapa na više jezika. Postavljena je turistička signalizacija, uređeno je pet vidikovca i pješačka staza u dužini 5km. - za muzej Marka Miljanova urađen je audio vodič na crnogorskom i engleskom jeziku. - postavljena je turistička signalizacija za panoramsku rutu "Durmitorski prsten"; - završena je izgradnja kružne biciklističko – pješačke staze u dužini od 15.71 km Mojkovac – Ravni – Razvršje – Višnjice – Pržišta — Rudnica – Mojkovac. - Turistička organizacija Opštine Bar je u saradnji sa Opštinom Bar uspješno sprovela projekat postavljanja turističko informativne signalizacije na teritoriji užeg dijela grada. Postavljeno je ukupno 132 table na 32 lokacije na kojima su jasno naznačeni objekti od interesa (javne ustanove, lokacije kulturnih objekata, hoteli i dr), a po projektu koji je izradila Opština Bar. -Turistička organizacija Opštine Bar je u 2016/2017. uradila je panoramsku rutu "Između dvije čarobne obale" koja povezuje morskou i jezersku obalu, a čija dužina iznosi 115 km. - Ministarstvo održivog razvoja i turizma je u partnerstvu sa više organizacija uspostavilo mrežu Top Biking Trails u Crnoj Gori. - Uspostavljena je Via Dinarica, long distance pješačka staza koja je transnacionalnog karaktera i prolazi kroz cijelu Crnu Goru -Napravljena je staza Peaks of the Balkans i obuhvata Crnu Goru, Kosovo i Albaniju. -Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Pokletije je razvila lokalne biciklističke staze u Plavu, Gusinju, Andrijevići, Beranama, Rožajama, Kolašinu, Mojkovcu i Bijelom Polju, kao i tematske staze Katunski putevi.</p>
<p>2.3. Primjena nacionalne Strategije održivog razvoja Crne Gore</p>	<p>2.3.1. Definisanje (velikih) zaštićenih oblasti u skladu sa međunarodnim i EU propisima (kao što su EMERALD, Natura 2000) i uvrštavanje u nacionalne zakone</p>	<p>2.3.1. MTZŽS, Agencija za zaštitu životne sredine</p>	<p>2.3.1. Vlada je na sjednici održanoj 23.02.2017.godine usvojila Prostorno urbanistički plan Opštine Ulcinj (PUP) kojim je između ostalih predloženo i potencijalno zaštićeno područje Solana. Isti tretman predviđen je i Prostornim planom posebne namjene za obalno područje koji je Skupština donijela u julu 2018. godine. - Ulcinjska solana je, na sjednici Skupštine opštine Ulcinj, održanoj 24.06.2019. god. proglašena zaštićenim područjem - Parkom prirode. -Ulcinjska Solana je 1.07.2019.godine proglašena močvarom od međunarodnog značaja i uvrštena na Ramsar svjetsku listu močvarnih područja.</p>

	<p>2.3.2. Izrada i stupanje na snagu planova zaštite i upravljanja defnisanim oblastima</p>	<p>2.3.2. MTZZŠ, Agencija za zaštitu životne sredine</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Realizacija projekta „Uspostavljanje Natura 2000 mreže u Crnoj Gori“, finansiranog od strane Evropske komisije, otpočela je 26.04.2016.godine, dok je projekat završen u aprilu 2019. godine. - U periodu 2014-2021.god. povećan je procenat zaštićene teritorije na 13.414 % kopnene teritorije Crne Gore, kroz uspostavljanje zaštite na sljedećim lokalitetima: Spomenik prirode Goljnoporski vir, Park prirode Piva; Park prirode Komovi; Park prirode Dragišnica i Komarnica; Spomenik prirode Kanjon Cijevne; Park prirode Dolina Rijeke Zete. - Uspostavljen je nacionalni park Prokletije - Urađene su Studije zaštite za stabla Crne topole u Starom gradu Kotoru; Usvojena Odluka o proglašenju zaštićenog prirodnog dobra spomenik prirode Stablo Stare masline na Mirovici u Baru 28.12.2020.god; zaštićeno područje Platamuni, Katič, Stari Ulcinj, Brdo Vrmac i dr. - Vlada je 5.12.2019.god. usvojila Odluku o proglašenja parka prirode dolina „Rijeke Zete“ nakon usvajanja odluka o proglašenju ovog područja od strane Skupštine opštine Danilovgrad i Skupštine Glavnog grada Podgorica. - Skupština opštine Kolašin je usvojila Odluku o proglašenju parka prirode “Komovi” na svojoj teritoriji. - Na osnovu Zakona o zaštiti prirode, a u cilju što potpunije transpozicije EU Acquis-a, donesena su sljedeća podzakonska akta: Pravilnik o bližim kriterijumima za određivanje područja ekološke mreže; Pravilnik o sadržaju Studije o ocjeni prihvatljivosti za područje ekološke mreže; Pravilnik o bližim uslovima za promet zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva; Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o divljači i lovstvu; - Takođe, donešen je Zakon o potvrđivanju Protokola iz Nagoje o pristupu genetičkim resursima i pravednoj i jednakoj raspodjeli koristi koje proističu iz njihovog korišćenja. - Na osnovu Zakona o stranim i invazivnim stranim vrstama biljaka, životinja i gljiva (“Sl.list CG”,br. 18/19) donijeta su dva podzakonska akta: Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjava pravno lice koje podnosi zahtjev za izdavanje dozvole, obrascu zahtjeva za izdavanje dozvole i obrascu dozvole za korišćenje invazivne strane vrste koja izaziva zabrinutost u Crnoj Gori i Evropskoj uniji i Pravilnik o detaljnim uslovima za pravno lice koje sprovodi hitne mjere i mjere iskorenjivanja invazivnih stranih vrsta. <p>2.3.2</p> <ul style="list-style-type: none"> - sprovođenje projekta "Promocija upravljanja zaštićenim područjima kroz integrisanu zaštitu morskog i priobalnog ekosistema Crne Gore" " koji pruža podršku za uspostavljanje zaštite i upravljanja trima morskim zaštićenim područjima u Crnoj Gori (Platamuni, Katič i Ostrvo Stari Ulcinj) - Tivatska solila su upisana na Ramsar listu vlažnih staništa od međunarodnog značaja (Ramsar Konvencija); - za plažu Pržno Rješenjem o zaštiti objekata prirode određena kategorija "rezervat prirodnog predjela";
--	--	---	--

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine

	<p>2.3.3. Osnivanje zelenih koridora i mreža koje će povezivati zaštićene oblasti</p>	<p>2.3.3. MTZŽS, Agencija za zaštitu životne sredine</p>	<p>- Tivatskim Solilima je Rješenjem o upisu u centralni registar zaštićenih objekata prirode za Crnu Goru određena kategorija "posebni (specijalni) rezervat prirode".</p> <p>- Uspostavljeni su nacionalni park Prokletije i parkovi prirode Piva, Komovi i urađeni planovi upravljanja</p> <p>2.3.3. Kad je riječ o potencijalnim koridorima, Prostornim planom Crne Gore do 2020. godine prepoznat je crnogorski dio Jugoistočnih Dinarskih planina koji se uglavnom nalazi u Sjevernom regionu i čini dio velikog biokoridora Jugoistočnih Dinarskih planina („Dinarski luk“), koji se proteže od Alpa do Prokletija i Šarp- Pindor masiva. U području Prokletija, ovaj biokoridor je takođe povezan sa velikim regionalnim biokoridorom zvanim „Zeleni pojas“. Ovaj koridor na teritoriji Crne Gore pokriva cijelu granicu sa Albanijom. Zbog specifičnog režima korišćenja ove zone u prošlosti, ona je postala sklonište i koridor važan za biodiverzitet. Dobro poznati koridor obalskih planina Orjen – Lovćen – Rumija povezan je sa ovim koridorom. Treći koridor utvrđen je u pravcu Orijen - Pusti Lisac - Maganik – Sinjajevina – Kovren.</p>
--	--	---	---

OPERATIVNI CILJ 3. CRNA GORA JE PREPOZNATA I PRIHVACENA KAO CJelogodišnja TURISTIČKA DESTINACIJA

MJERA	PRIORITETI	NOSIOCI	REALIZOVANE AKTIVNOSTI (U OKVIRU DEFINISANIH PRIORITETA)
<p>3.1. Diverzifikacija hotelske ponude i unapređenje rekreativnih i aktivnih sadržaja</p>	<p>3.1.1. Sprovođenje kampanji u cilju privlačenja domaćih (naročito vlasnika privatnih malih i srednjih preduzeća) i stranih investitora</p>	<p>3.1.1. MTZŽS, Ministarstvo za ekonomski razvoj</p>	<p>3.1.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Objavljeni su tenderi za turističku valorizaciju lokaliteta planinskog centa „Kolašin 1600“ i bivšeg vojno-turističkog kompleksa „Mediteran“ Žabljak, koji su realizovani i lokaliteti su dati u dugoročni zakup prvorangiranim investitorima, a planirane investicije su definisane Investicionim programima. - Predlogom Plana privatizacije za 2019. godinu je predviđeno raspisivanje tendera za davanje u dugoročni zakup lokaliteta „Eco Lodge Lovćen“; - Opština Mojkovac sprovodi dva projekta sa ciljem turističke valorizacije arheološkog nalazišta Brskovo.

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine

	<p>3.1.2. Podrška domaćim investitorima (posebno vlasnicima privatnim malih i srednjih preduzeća) u vidu savjeta i programa obuke</p>	<p>3.1.2. MTZŽS</p>	<p>3.1.2. - opština Tivat je osnovala Privredni savjet u koji su uključeni predstavnici malih i srednjih preduzeća sa ciljem kreiranja skladnog poslovnog ambijenta i promocije domaćih investicija; - LTO Bar je uradila priručnike za seoska domaćinstva i preduzetnike – od registracije do poslovanja; - Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije je sproveda niz obuka za početnike u seoskom turizmu kako bi se izgradili njihovi kapaciteti za bavljenje ovom djelatnošću. Takođe su rađene obuke za hotele i restorane na sjeveru Crne Gore kako bi uvrstili tradicionalnu gastronomiju u svoju ponudu.</p>
<p>3.2. Razvoj i unapređenje specifičnih turističkih proizvoda</p>	<p>3.2.1. Definisanje koncepata razvoja posebnih turističkih proizvoda: Golf turizam, Kulturni turizam, Zdravstveni turizam, Zimski turizam, Kupališni turizam, Turizam orijentisan na prirodu, Eko turizam, Definisanje lokacija za razvoj kompleksa „Wild beauty resort“. Definisanje standarda za „wilderness camping“ i kampove na selu</p>	<p>3.2.1. MTZŽS</p>	<p>3.2.1. - urađen Program razvoja kulturnog turizma Crne Gore do 2021. godine sa Akcionim planom; - izrađen je koncept „Strategije razvoja skijališta u Crnoj Gori“; - urađena je Studija za razvoj sportskog turizma; - usvojen je Program razvoja ruralnog turizma Crne Gore sa Akcionim planom do 2021. godine. - donešen Zakon o planinskim stazama; - u okviru projekta "Planinarenje i biciklizam koje Ministarstvo sprovodi od 2008. godine, ukupno je uređeno 1300 km planinarskih staza i oko 2.500 km biciklističkih staza u okviru Nacionalne mreže planinarskih staza; - realizacija projekta „Razvoj staza za hodaње na krpļama“, - Regionalna razvojna agencija je razvila kulturne rute u svim opštinama sjeveroistočne Crne Gore, napravila studiju tradicionalne arhitekture Polimlja, analizu tradicionalne gastronomije kao kulturnog nasleđa planinske Crne Gore. Takođe je sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma radila na mreži regionalnih biciklističkih staza, i pratećim vodičima. Radila je na katunskim putevima, kao tematskim stazama, kroz sredstva EU, kao i na lokalnim biciklističkim stazama za sve opštine sjeveroistočne Crne Gore.</p>
	<p>3.2.2. Privlačenje investicija u: Zdravstveni turizam, Zimski turizam, Sportski turizam i Seoski turizam</p>	<p>3.2.2. MTZŽS</p>	<p>3.2.2. - Osnovano je Privredno društvo „Skijališta Crne Gore“ za upravljanje skijalištem Kolašin 1600 i budućim skijalištima Cmiljača, Žarski, Torine, Jelovica, planinski centar Komovi i Eco adventure park Komovi; - Ministarstvo održivog razvoja i turizma u saradnji sa Nacionalnom turističkom organizacijom Crne Gore počev od 2014. godine sprovodi Program podsticajnih mjera u oblasti turizma. Programom su definisane i mjere za podršku inicijativama koje imaju za cilj unapređenje seoskog turizma.</p>

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine

			<p>Prema podacima koji su dobijeni od Uprave za javne radove, kroz Kapitalni budžet od 2015. godine do sada uloženo je preko 70 miliona eura u sljedeće razvojne projekte na Sjeveru Crne Gore: Ski centar „Kolašin 1600“ – 22.910.409,43, Ski centra „Cmiljača“ – 16.774.130,09, Ski centar „Žarski“ – 10.618.301,11, Ski centar „Savin kuk“ – 9.035.244,06 i „Đalovića pećina“ – 11.626.003.</p> <p>- Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije je sredstvima donatora, pretežno EU, sprovela niz aktivnosti za unapređenje seoskog turizma, katunskih ruta, outdoor ponude, kulturnog turizma (napravljene su kulturne rute u svim opštinama regije), podršku diversifikaciji ponude nacionalnim parkovima.</p> <p>Expedition Kotor je kroz različite projekte uspostavljao kulturne rute u oblasti Boke.</p> <p>Centar za zaštitu i proučavanje ptica je sproveo niz aktivnosti na uspostavljanju održive turističke ponude zasnovane na prirodi (posmatranje ptica i slično)</p>
	<p>3.2.3. Planiranje i sprovođenje odgovarajućeg marketinškog pristupa kada su u pitanju određeni jedinstveni turistički proizvodi</p>	<p>3.2.3. NTO, MTZŽS</p>	<p>3.2.3.</p> <ul style="list-style-type: none"> - NTOCG i MTZŽS su vršili promociju turističkih proizvoda kao što su: Montenegro Wilderness Hiking / Biking, Panoramic Roads of Montenegro; - Pripremljen je marketing koncept za promociju planinarenja. - NTOCG je bila nosilac ili partner u realizaciji niza projekata koji se finansiraju iz sredstava EU fondova, u ovom dijelu su istakli: „ADRION 5 SENSES“ (Izgradnja Adrion brenda u turizmu: zadovoljiti svih 5 čula), „FORT NET“ (“Putevima austrougarskih tvrđava”), „Katunskim putevima Crne Gore i Bosne i Hercegovine”, „Interreg Mediterranean BEST MED” - inicijativa za kreiranje kulturne staze u području 11 zemalja Mediterana i „DUE MARI” čiji je cilj promocija turističkih destinacija putem pametnih tehnologija; - U periodu na koji se odnosi Strategija, u saradnji sa partnerima, NTOCG je radila na osmišljavanju i promovisanju posebnih turističkih aranžmana u cilju produženja sezone i generisanja prihoda u vansezoni. Ovi aranžmani su se odnosili na posebne ciljne grupe; - u 2020. godini NTOCG je pripremila i Program digitalnog marketinga; - NTOCG pokrenula je kampanju “U društvu prirode/”Nature & me”. On-line promotivna kampanja se odnosila na dizajniranje i kreiranje sadržaja, zakup oglasnog prostora na većim internet portalima i sajtovima za promociju turizma i promociju na društvenim mrežama.
	<p>3.2.4. Razvoj instrumenata i metodologija za mjerenje efekata specifičnih turističkih proizvoda</p>	<p>3.2.4. MTZŽS</p>	<p>3.2.4. Nema podataka o realizovanim aktivnostima.</p>

	<p>3.3.3. Čuvanje i marketing prirodnih atrakcija</p>	<p>3.3.3. NTO, MTZŽS</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Opština Mojkovac podržava organizaciju Mojkovačke filmske jeseni kao najstarijeg filmskog festivala u državi. Takođe svake godine organizuje se tradicionalni međunarodni festival folkloru Zlatni ćemer . - LTO Kolašin podržava niz značajnih sportskih manifestacija, koje se tradicionalno održavaju na teritoriji opštine, a privlače veliki broj gostiju kako iz Crne Gore tako i iz inostranstva. Među njima se ističu: Košarkaški kamp, Zimske sinjajevinske i bjelasičke maratone, i Bjelasica ultra trail trka. - NTO i LTO Budva podržale su manifestacije međunarodnog karaktera u 2018. godini: doček Nove 2018. godine, Karnevalske majske večeri, City games, Sea dance festival, Oktober fest. - Održane manifestacije kojim se promoviše crnogorska kulturna baština: Etno večeri, Dan širuna, Fešta od makarula i Petrovačka noć. - LTO Nikšić podržava veliki broj manifestacija koje se održavaju u gradu i opštini : Ski tour fest, Međunarodni MTB maraton „Čiker“, Montenegro trophy, Prvomajski uranak na planinu Vojnik, Međunarodni dan yoge, MTB „ Trofej Trebjesa“ XCO; muzičke: Nikšić – Guitar festival, Lake fest, Bedem fest, Boem fest; privredno turističke: Dani drenjna i Dani meda. - TO Bar svake godine podržava i organizuje veliki broj kulturnih manifestacija i festivala u cilju promocije barske kulture i tradicije (Maslinijada, Koštanjada, Dani vina i ukljeva, Barski ljetopis, Spičanska noć, Šušanjaska noć...) Od 2019. TO Bar je i organizator Festivala grožđa i manifestacije „Noć velikog pijeska“, kao i događaja „Dan zaljubljenih“. -TO Bar već dugi niz godina organizuje manifestaciju „NOVOGODIŠNJI HEPENING“ na kojoj učestvuju regionalne muzičke zvijezde, a 2018. i 2019. godine sadržaj je upotpunjen i klizalištem za najmlađe. - LTO Bijelo Polje je organizovala manifestacije od međunarodnog značaja (na polju muzike, pozorišta, sporta itd.): Međunarodni sajam Folkloru; "Ušće fest"; Međunarodni sajam tamburaških orkestara. - Turistička organizacija i Prijestonica Cetinje od 2011. godine neprekidno organizuju manifestaciju „Ljeto u Prijestonici“ (Ex „Kulturno ljetu“) koja traje kalendarski koliko i ljetnje godišnje doba. U okviru iste, Turistička organizacija i Prijestonica Cetinje organizuju i podržavaju na desetine manifestacija različitog karaktera usmjerene na promociju kulturnih dobara (Sajam suvenira i rukotvorina, Miris lipa i meda, Međunarodni festival folkloru, Jazz fest, Književne večeri, Izložbe, Modne revije, Koncerti itd.) - TO Herceg Novi je potpomogla i podržala održavanje Međunarodnog dječijeg festivala u saradnji sa NVO Omladinski centar, Guitar Art Summer fest, 50. Jubilarni Praznik mimoze, Stađunske fešte, Horski festival i Jazz bay festival i festivala Operosa Montenegro. <p>3.3.3.</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizovan je program Vrhovi Balkana koji je osvojio nagradu WTTC-a. - Tivat je započeo proces razvoja i monitoringa Green Destinations.
--	--	-------------------------------------	--

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine

	<p>3.3.4. Prikupljanje i prezentacija istorijskih i tradicionalnih legendi, bajki, mitova itd. iz različitih regija i kultura Crne Gore</p>	<p>3.3.4. NTO, MTZŽS, Ministarstvo kulture, sporta i medija, LTO-i</p>	<p>3.3.4. - realizovan je projekat "Sva čuda Crne Gore"; - pripremljen raznovrstan promotivni materijal od strane NTOCG kojim promoviše tradicionalne kulturno-istorijske vrijednosti na nivou određenih regija kao i na nivou Crne Gore; - raspisan javni poziv za učešće u postupku raspodjele sredstava za realizaciju projekata valorizacije kulturne baštine Tivta. Projekti su se odnosili na arheološka istraživanja, konzervatorske i restauratorske radove, rekonstrukciju i promociju kulturnih dobara na teritoriji Opštine Tivat kroz štampu promotivnih brošura; -Stećci u durmitorskoj regiji su uvršteni u UNESCO zaštićenu baštinu.</p>
--	--	---	--

OPERATIVNI CILJ 4. INSTITUCIONALNI I ZAKONSKI OKVIR ISPUNJAVA ZAHTJEVE USPJEŠNOG I ODRŽIVOG RAZVOJA TURIZMA

MJERA	PRIORITETI	NOSIOCI	REALIZOVANE AKTIVNOSTI (U OKVIRU DEFINISANIH PRIORITETA)
<p>4.1. Jačanje turističkih organizacija na nacionalnom regionalnom i opštinskom nivou</p>	<p>4.1.1. Nastavak sprovođenja obuke u cilju unaprjeđenja organizacijskih kapaciteta i standarda neophodnih usluga</p>	<p>4.1.1. NTO, MTZŽS</p>	<p>4.1.1. - NTOCG je učestvovala na raznim događajima edukativnog karaktera koji su posvećeni unapređenju znanja iz oblasti marketinga u turizmu. - LTO Bar u kontinuitetu vrši obuku kako zaposlenih tako i turističke privrede.</p>
	<p>4.1.2. Osnivanje jakih marketinških veza na lokalnom i nacionalnom nivou</p>	<p>4.1.2. NTO, LTO, RTO, MTZŽS</p>	<p>4.1.2. - NTOCG kontinuirano saraduje sa LTO-ima i turističkom privredom u dijelu osmišljavanja i realizacije zajedničkih marketing aktivnosti. Održavaju se redovni sastanci sa predstavnicima LTO-a i privrede. - Ostvarena je saradnja TO Budva u oblasti marketinga sa NTOCG u 2018. i 2019. godini kroz studijske grupe novinara i turoperatora iz: Srbije, Kine, Poljske, Njemačke, Austrije, Brazila, Francuske, Austrije, Izraela, Srbije, Italije.. - Turistička organizacija opštine Budva predstavila je ponudu budvanske rivijere na međunarodnoj turističkoj berzi „World Travel Market“, koja se 2020. godine, usljed aktuelne pandemije novog koronavirusa, prvi put održala virtuelno, u periodu od 9. do 12. novembra.</p>

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine

	<p>4.1.3. Osnivanje informativne mreže</p> <p>4.1.4. Jačanje kapaciteta Nacionalne turističke organizacije (NTO) učešćem privatnog sektora</p> <p>4.1.5. Podrška opštinama u njihovoj namjeri razvoja marketinga turizma osnivanjem regionalnih turističkih organizacija (RTO).</p>	<p>4.1.3. NTO, MTZŽS</p> <p>4.1.4. NTO, MTZŽS</p> <p>4.1.5. NTO, MTZŽS</p>	<p>4.1.3. - unaprijeđen je web portal NTOCG koji posjetiocima omogućava brz i neometan pronalazak traženih informacija, pomaže u donošenju ključnih odluka bilo da je riječ o hotelskom smještaju, privatnom smještaju, gostu koji planira putovanje ili samo želi da nauči nešto o Crnoj Gori; - u okviru regionalnog IPA projekta Due Mari, čiji je cilj promocija turističkih destinacija putem pametnih tehnologija, a u kojem su pored Crne Gore partneri Italija i Albanija, u toku je realizacija aktivnosti na izradi novog web portala. Cilj izrade novog web portala je da se posjetiocima omogući brz i neometan pronalazak traženih informacija, kao i da se putem novog koncepta predstavljanja destinacije kroz specifična/autentična iskustva i proizvode, oni inspirišu da planiraju putovanje u Crnu Goru.</p> <p>4.1.4. - Promotivne aktivnosti NTOCG u Crnoj Gori se sprovode i putem jedne vrste privatno javnog partnerstva. U skladu sa Pravilima NTOCG, postoji nekoliko nivoa saradnje kroz partnerstva u realizaciji aktivnosti, to su: strateški partner, partner sezone, partner projekta i marketing partner. U 2018. godini NTOCG imala je šest strateških partnera, a u 2020. godini četiri strateška partnera.</p> <p>4.1.5. - NTOCG kotinuirano pruža savjetodavne usluge za unapredjenje i razvoj rada lokalnih turističkih organizacija počev od davanja mišljenja sa smjernicama na Programe rada i Finansijske planove LTO pa do davanja smjernica prilikom štampanja promotivnog materijala.</p> <p>Nije bilo inicijativa koje se odnose na formiranje RTO.</p>
<p>4.2. Jačanje inspekcijskih službi</p>	<p>4.2.1. Povećanje broja inspektora i kurseva za njihovo usavršavanje u cilju unapređenja kvaliteta i efikasnosti njihovog funkcionisanja</p>	<p>4.2.1. MTZŽS zajedno sa nadležnim ministarstvima u saradnji sa opštinama</p>	<p>4.2.1. 4.2.2. i 4.2.3. - u Upravi za inspekcijske poslove u 2019. godini, održane su interne radonice na temu primjene Zakona o inspekcijskom nadzoru, Zakona o upravnom postupku, Zakona o prekršajima. Pored navedenih, održane su i radionice u dijelu primjene ostalih materijalnih propisa iz nadležnosti turističke inspekcije. Takođe, jedan broj inspektora/ki je prisustvovao obukama u organizaciji Uprave za kadrove („Ocjenjivanje državnih službenika i namještenika “i „Od ideje do uspješno realizovanog projekta “) i Ministarstva unutrašnjih poslova („Jačanje vještina rane identifikacije i upućivanja potencijalnih slučajeva trgovine ljudima u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na multiagencijsku saradnju; - tokom 2018. i 2019. godine zaposlen je određeni broj inspektora u skladu sa aktom o sistematizaciji radnih mjesta. Takođe, povećan je i broj inspektora u drugim inspekcijama Uprave za inspekcijske poslove(UIP), koje vrše nadzor na tržištu robe, dr. usluga i tržištu rada, što znači jačanje kapaciteta inspekcija, koje u zajedničkom nadzoru i sinergiji rezultata nadzora na tržištu, doprinose podizanju kvaliteta ukupnog turističkog proizvoda Crne Gore;</p>

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine

	<p>4.2.2. Unapređenje tehničke opremljenosti inspeksijskih službi</p>	<p>4.2.2. MTZZS zajedno sa nadležnim ministarstvima u saradnji sa opštinama</p>	<p>- u septembru 2018.godine, u Podgorici, u okviru TAIEX podrške, organizovana je dvodnevna radionica, sa ekspertima iz Španije i Litvanije u cilju razmjene prakse u vršenju inspeksijskog nadzora kod turističko-ugostiteljskih objekata. Takođe, novozaposleni turistički inspektori su, zajedno sa novozaposlenim u drugim inspekcijama, prošli obuku u Upravi za kadrove, na teme: primjena Zakona o inspeksijskom nadzoru i primjena Zakona o upravnom postupku;</p> <p>4.2.2. - u cilju unapređenja tehničke opremljenosti inspektora, Turistička inspekcija je dobila sedam lap top računara u 2018.godini, 6 lap top računara (4 iz donacije, 2 iz budžeta CG) i 2 štampača iz budžeta CG u 2019.godini, kao i 2 lap top računara i 6 mobilnih štampača iz projekta u okviru IPA 2016 u 2020.godini; - uprava za inspeksijske poslove je uspostavljala koordinaciju rada inspekcija u svom sastavu, putem razmjene relevantnih informacija za efikasniji inspeksijski nadzor, kao i organizovanjem zajedničkih kontrola od strane dvije i više inspekcija, što je posebno izraženo u nadzoru po incijativama i tokom ljetnje (i zimske) turističke sezone, kada se sprovodi organizovani pojačani nadzor na području primorja i planinskih turističkih centara.</p>
	<p>4.2.3. Jačanje usklađenosti među različitim inspeksijskim službama na nacionalnom i lokalnom nivou (horizontalna i vertikalna koordinacija).</p>	<p>4.2.3. MTZZS zajedno sa nadležnim ministarstvima u saradnji sa opštinama</p>	<p>4.2.3. - Uprava za inspeksijske poslove je imala neposrednu saradnju sa Poreskom upravom, Upravom policije (posebno Granična policija) i Upravom carina, sa kojima su Turistička, Tržišna i Inspekcija rada, angažovane u zajedničkim aktivnostima u cilju suzbijanja "sive ekonomije", uključujući i dane vikenda. Saradnja sa ovim organima, kao i sa dr. nadležnim organima (JP za upravljanje morskim dobrom", nacionalni parkovi, Lučka kapetanija i dr.) posebno je bila izražena tokom ljetnje turističke sezone, ali i tokom cijele godine u mnogim pojedinačnim predmetima, po zahtjevima nadležnih organa, kao i po incijativama za vršenje inspeksijskog nadzora. - Saradnja sa inspeksijskim službama na lokalnom nivou je takođe bila razvijena, prije svega sa komunalnim inspekcijama i komunalnim policijama, ali i lokalnim turističkim inspektorima.</p>
<p>4.3. Osnivanje i rad sistema upravljanja informacijama i kvalitetom</p>	<p>4.3.1 Jačanje sektora za statistiku u okviru Ministarstva turizma i zaštite životne sredine 4.3.2 Izrada i osnivanje monitoring sistema u okviru sektora za statistiku MTZZS</p>	<p>4.3.1. MTZZS 4.3.2. MTZZS</p>	<p>4.3.1. i 4.3.2. - 2018. godine formiran je novi Direktorat u Ministarstvu održivog razvoja i turizma – Direktorat za praćenje turističkih tokova i turističkog prometa.</p>

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine

	<p>4.3.3 Unaprjeđenje razmjene informacija i podataka među relevantnim institucijama na različitim nivoima, jačanjem horizontalne i vertikalne koordinacije</p>	<p>4.3.3. MTZŽS, u saradnji sa relevantnim ministarstvima i institucijama</p>	<p>4.3.3. - Ministarstvo održivog razvoja i turizma u saradnji sa lokalnim samoupravama, drugim institucijama i subjektima koji su direktno ili indirektno povezani sa sektorom turizma, godinama unazad je pripremalo Planove priprema ljetnjih odnosno zimskih sezona;</p>
<p>4.4. Unaprjeđenje zakonskog okvira u cilju razvoja turizma</p>	<p>4.4.1. Izrada neophodnih zakona, podzakonskih akata, izmjena i dopuna zakona itd.) u pravcu praćenja savremenih turističkih trendova.</p>	<p>4.4.1. MTZŽS u saradnji sa relevantnim ministarstvima i institucijama</p>	<p>4.4.1. Donešeni Zakoni:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zakona o turizmu i ugostiteljstvu ("Službeni list CG", br. 2/18 i 13/18); 2. <u>Zakon o turističkim organizacijama („Sl. list CG”, br. 11/04, 40/11 i 45/14);</u> 3. <u>Zakon o boravišnoj taksi („Sl. list CG”, br. 11/04, 13/04 i 48/15);</u> 4. <u>Zakon o skijalištima („Sl. list CG”, br. 40/11 i 21/14);</u> 5. <u>Zakon o planinskim stazama („Sl. list CG”, br. 11/11);</u> 6. <u>Zakon o raftingu („Sl. list CG”, br. 57/16);</u> <p>Uredbe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Uredba o visini boravišne takse za plovne objekte nautičkog turizma („Sl. list CG”, br. 10/16);</u> 2. <u>Uredba o minimalno-tehničkim uslovima, načinu, sredstvima i opremi za pružanje pojedinih usluga koje uključuju sportsko-rekreativne i avanturističke aktivnosti („Sl. list CG”, br. 06/12);</u> 3. <u>Uredba o obliku, sadržaju, načinu vođenja i upotrebe Jedinstvene evidencije turističkog prometa („Sl. list CG”, br. 61/10);</u> 4. <u>Uredba o izmjeni Uredbe o obliku, sadržaju načinu vođenja i upotrebe Jedinstvene evidencije turističkog prometa („Sl. list CG”, br. 08/12);</u> <p>Pravilnici donešeni na osnovu Zakona o turizmu i ugostiteljstvu ("Službeni list CG", br. 2/18 i 13/18)</p>

1. Pravilnik o bližem sadržaju i načinu vođenja Centralnog turističkog registra („Sl. list CG“, br. 56/18);
2. Pravilnik o obliku, sadržini i načinu vođenja evidencije zaključenih ugovora o turističkom putovanju i organizovanju izleta („Sl. list CG“, br. 22/18);
3. Pravilnik o obrascu licence za obavljanje turističke djelatnosti - turistička agencija („Sl. list CG“, br. 22/18);
4. Pravilnik o vrstama, minimalno-tehničkim uslovima i kategorizaciji ugostiteljskih objekata („Sl. list CG“, br. 36/18);

Pravilnici koji se primjenjuju, a donešeni su na osnovu nevažećeg Zakona o turizmu ("Sl. list Crne Gore", br. 061/10, 40/11, 53/11 i 31/14):

1. Pravilnik o obrascu i načinu vođenja knjige gostiju u ugostiteljskim objektima za smještaj („Sl. list CG“, br. 17/17);
2. Pravilnik o načinu podnošenja prijave i objave turista i sadržaju i načinu vođenja evidencije („Sl. list CG“, br. 20/16);
3. Pravilnik o bližim uslovima za klasifikaciju, obilježavanje i sigurnosti ski staza („Sl. list CG“, br. 20/16);
4. Pravilnik o turističkim lokalitetima na kojima važi poseban režim rada turističkih vodiča („Sl. list CG“, br. 03/11 i 17/15);
5. Pravilnik o razvrstavanju djelatnosti za koje se plaća članski doprinos turističkim organizacijama („Sl. list CG“, br. 36/13);
6. Pravilnik o uslovima i načinu sticanja zvanja počasnog turističkog vodiča („Sl. list CG“, br. 28/13);
7. Pravilnik o kriterijumima za razvrstavanje planinskih staza („Sl. list CG“, br. 20/11);
8. Pravilnik o minimalno-tehničkim uslovima u pogledu opreme i uređenja poslovnica turističkih agencija i načinu utvrđivanja ispunjenosti tih uslova („Sl. list CG“, br. 73/10, 20/11 i 58/14);
9. Pravilnik o obliku, dimenzijama i sadržaju turističke signalizacije planinskih staza („Sl. list CG“, br. 03/10);
10. Pravilnik o obrascu, sadržaju i načinu izdavanja i upotrebe legitimacije turističkog animatora („Sl. list CG“, br. 03/11);
11. Pravilnik o prestanku važenja Pravilnika o programu obuke, načinu polaganja stručnog ispita, sadržaju, izgledu i načinu izdavanja licence za planinskog vodiča („Sl. list CG“, br. 18/13);
12. Pravilnik o razvrstavanju djelatnosti za koje se plaća članski doprinos turističkim organizacijama („Sl. list CG“, br. 36/13);

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine

13. Pravilnik o sadržaju i izgledu licence za obavljanje djelatnosti turističke agencije („Sl. list CG“, br. 72/10, 22/11 i 02/13);
14. Pravilnik o sadržaju i načinu vodjena registara planinskih staza u Crnoj Gori („Sl. list CG“, br. 18/10);
15. Pravilnik o uslovima u pogledu uredjenosti i izgradjenosti kupališta na rijekama i jezerima („Sl. list CG“, br. 32/11);
16. Pravilnik o uslovima, načinu i postupku izbora domaćina za održavanje planinskih staza („Sl. list CG“, br. 34/10);
17. Pravilnik o uslovima, načinu i postupku kategorizacije planinskih staza prema zahtjevnosti („Sl. list CG“, br. 31/12);
18. Pravilnik o uslovima, načinu i postupku klasifikacije planinskih staza prema namjeni („Sl. list CG“, br. 31/12);
19. Pravilnik o klasifikaciji, minimalno-tehničkim uslovima i kategorizaciji kampova („Sl. list CG“, br. 64/11);
20. Pravilnik o vrstama objekata nautičkog turizma, minimalno tehničkim uslovima i njihovoj kategorizaciji („Sl. list CG“, br. 09/03);
21. Pravilnik o uslovima, koje moraju ispunjavati uređena i izgrađena kupališta („Sl. list CG“, br. 20/08, 20/09, 25/09, 04/10, 61/10 i 26/11);
22. Pravilnik o ispitnom programu za poslovođu turističke agencije, sastavu ispitne komisije i načinu polaganja ispita („Sl. list CG“, br. 29/04);
23. Pravilnik o izgledu, načinu i mjestu postavljanja signalizacije na skijalištu („Sl. list CG“, br. 04/09);
24. Pravilnik o bližim kriterijumima za kategorizaciju turističkih mjesta („Sl. list CG“, br. 12/17);
25. Pravilnik o minimalno-tehničkim uslovima, sadržaju i obliku obrasca prijave i načinu vođenja registra za pružanje usluga u objektima zatvorenog tipa („Sl. list CG“, br. 31/04);
26. Pravilnik o minimalno-tehničkim uslovima za pokretne objekte („Sl. list CG“, br. 14/14);
27. Pravilnik o objavljivanju međunarodnih sportskih pravila (FIS pravila) („Sl. list CG“, br. 58/08);
28. Pravilnik o obliku i sadržaju obrasca i načinu vođenja popisa gostiju („Sl. list CG“, br. 03/11);
29. Pravilnik o izmjenama pravilnika o obliku, načinu izdavanja i upotrebe značke turističkog inspektora („Sl. list CG“, br. 55/13);
30. Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja knjige žalbi („Sl. list CG“, br. 02/18 i 13/18);
31. Pravilnik o obliku, sadržaju, načinu izdavanja i upotrebe legitimacije turističkog pratioca („Sl. list CG“, br. 03/11);
32. Pravilnik o obliku, sadržaju, načinu izdavanja i upotrebe legitimacije turističkog vodiča („Sl. list CG“, br. 12/05);

		<p>4.4.2. Sprovođenje kampanja i obuka u cilju prenošenja znanja o zakonskim dokumentima i njihovoj primjeni</p>			<p>4.4.2. MTZŽS u saradnji sa relevantnim ministarstvima i institucijama</p>	<p>33. <u>Pravilnik o minimalno-tehničkim uslovima, uslovima za kategoriju i načinu kategorizacije objekata u kojima se pružaju usluge u seoskom domaćinstvu („Sl. list CG“, br. 50/13);</u></p> <p>34. <u>Pravilnik o programu, sastavu ispitne komisije i načinu polaganja stručnog ispita za turističkog vodiča („Sl. list CG“, br. 25/12);</u></p> <p>35. U 2013. godini, Upravni odbor Privredne komore Crne Gore, donio je Odluku o osnivanju Fonda za stipendiranje učenika srednjih stručnih škola obrazovnih profila za deficitarne kvalifikacije. Donešen je Pravilnik za definisanje opštih uslova i kriterijuma za dodjelu stipendija, iznos stipendija i ostala pitanja od značaja za rad Fonda.</p> <p>Odluke</p> <p>1. <u>Odluka o Nacionalnoj mreži planinskih staza („Sl. list CG“, br. 44/11);</u></p> <p>2. <u>Odluka o utvrđivanju prioritetnih turističkih lokaliteta („Sl. list CG“, br. 61/11);</u></p> <p>Rješenja</p> <p>1. <u>Rješenje o određivanju kategorije turističkog mjesta („Sl. list CG“, br. 23/14);</u></p> <p>Protokoli</p> <p>1. <u>Donošenje Protokola o saradnji u oblasti pružanja usluga raftinga kao turističke djelatnosti. Ovim Protokolom uređuje se saradnja u oblasti unapređenja kvaliteta usluga, kao i smanjenje sive ekonomije u oblasti pružanja usluga raftinga.</u></p> <p>4.4.2. - organizovani su okrugli stolovi/radionice u opštinama i u MORT-u, u cilju pojašnjenja zakonskih i podzakonskih akata; - formirani su međuresorni timovi sa zadacima za: rješavanje problema naplaćivanja boravišne takse; suzbijanje sive ekonomije na tržištu rada, izmjene propisa kojim će se omogućiti povećanje donje i gornje granice novčanih kazni; uspostavljanje Centralnog turističkog registra - sistematizacija svih podataka pružaoca usluga u turizmu i sadržaja koji su u crnogorskoj turističkoj ponudi.</p>
--	--	---	--	--	---	---

OPERATIVNI CILJ 5. LOKALNO STANOVNIŠTVO JE SVE VIŠE UKLJUČENO U TURISTIČKU PRIVREDU ("INTERNI MARKETING")

MJERA	PRIORITETI	NOSIOCI	REALIZOVANE AKTIVNOSTI (U OKVIRU DEFINISANIH PRIORITETA)
5.1. Razvijanje svijesti o značaju turizma kao strateške grane	Prioritet 5.1.1 Pokretanje kampanje o značaju turizma za razvoj Crne Gore i o potencijalnim dobitima za stanovnike različitih regija u Crnoj Gori	5.1.1. NTO, MTŽŽS	5.1.1. - Nakon usvajanja Strategije, Ministarstvo održivog razvoja i turizma i NTOCG realizovali su kampanju „Iskoristi šansu prirode“. Pripremljen je video i drugi materijal za realizaciju kampanje koja je imala za cilj unapređenje svijesti o značaju turizma i šansama za razvoj biznisa u ovoj oblasti. -Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije je tokom proteklih 10 godina sprovela niz aktivnosti u različitim selima u regionu kako bi motivisala domaćinstva da se bave seoskim turizmom.
	Prioritet 5.1.2 Formiranje baze podataka o dobroj praksi i obezbjeđenje lakog pristupa učesnicima u turističkom biznisu	5.1.2. NTO, MTŽŽS, Unija poslodavaca CG, Privredna komora, privatni sektor	5.1.2. - NTOCG raspolaže sa bazom podataka u dijelu hotelskih smještajnih kapaciteta, drugih ugostiteljskih objekata i turističkih agencija sa dobrom poslovnom praksom.
5.2. Unaprjeđenje preduzetništva u turističkom sektoru	Prioritet 5.2.1. Jačanje postojećih kapaciteta biznis centara	5.2.1. MTŽŽS, Ministarstvo za ekonomski razvoj, Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća, NTO	5.2.1. Nema podataka o realizovanim aktivnostima.
	Prioritet 5.2.2. Implementacija operativnog plana za eliminisanje biznis barijera za razvoj preduzetništva	5.2.2. Ministarstvo za ekonomski razvoj, Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća, Unija poslodavaca CG,	5.2.2. - Privredna komora je u toku 2020. godine analizirala brojne propise sa aspekta njihovog uticaja na poslovanje privrede, inicirane izmjene, a sve u cilju otklanjanja ograničenja i jačanja konkurentnosti privrede. Propisi koji su, pored ostalih, bili predmet pažnje sektora turizma su: Zakon o fiskalizaciji u prometu proizvoda i usluga; Zakon o porezu na dodatu vrijednost; Privremena tarifa naknade koju naplaćuje Organizacija za ostvarivanje reprografskih prava Crne Gore; Predlog Zakona o turizmu i ugostiteljstvu; Predlog Pravilnika o bližim uslovima i načinu prilagođavanja objekata licima sa invaliditetom i licima smanjene pokretljivosti; - Unija poslodavaca (UPCG) je u maju 2020. godine organizovala sastanak UPCG i crnogorskih privrednika sa predstavnicima Uprave za inspekcijske poslove (UIP). Događaj je održan u cilju iznalaženja rješenja za probleme sa kojima se suočavaju privrednici, a dodatno su aktuelizovani u

Privredna komora i privatni sektor

toku trajanja pandemije COVID19 i u nadležnosti su UIP-a. Centralna tema bilo je postupanje inspeksijskih organa prema privrednicima, kao i značajna prisutnost sive ekonomije na crnogorskom tržištu.

- Unija poslodavaca (UPCG) je 2020. godine organizovala seminare za crnogorske privrednike, na temu "Novi Zakon o radu", a povodom početka primjene novog Zakona o radu. UPCG je imala za cilj da upozna privrednike sa navedenim propisom, novitetima koji proizilaze njegovom primjenom, kao i promjenama nastalim u odnosu na prethodni zakon.

- Privredna komora Crne Gore je, u saradnji sa Poreskom upravom, organizovala okrugli sto na temu „Implementacija Zakona o fiskalizaciji u prometu proizvoda i usluga“.

Privredna komora Crne Gore je, u saradnji sa Poreskom upravom, uradila i postavila na sajt i youtube kanal edukativni video "Implementacija Zakona o fiskalizaciji u prometu proizvoda i usluga".

-Privredna komora je organizovala okrugli sto "Mogućnosti smanjenja poreskog opterećenja na zarade kao i prezentaciju "Softversko rješenje za kompenzaciju potraživanja".

Privredna komora je tokom 2020. godine realizovala tri istraživanja o poslovanju u vrijeme pandemije. Prvo istraživanje nekoliko dana nakon prvih slučajeva zaraze u Crnoj Gori, dok su druga dva sa UNDP-em, realizovana u nastavku godine. Na osnovu prvog istraživanja sačinjen je predlog mjera podrške privredi koji je dostavljen Vladi, koja je imala razumijevanja za najveći dio predloženih mjera. Rezultati druga dva istraživanja prezentovani su Savjetu za konkurentnost.

Takođe, Komora je u decembru 2020. godine dostavila Vladi Crne Gore Analizu poslovanja crnogorske privrede u 2020. godini, koja je sadržala preglede stanja po svim sektorima, izazove i preporuke mjera koje je neophodno preduzeti u cilju oporavka poslovanja.

Unija poslodavaca Crne Gore (UPCG) je u toku 2020. godine sprovela dva istraživanja o uticaju COVID-19 krize na poslovanje crnogorskih privrednika. Prvo istraživanje UPCG realizovano je u aprilu, uz tehničku podršku ILO i u partnerstvu sa EBRD, a u njemu je učestvovalo 430 preduzeća. Drugo istraživanje UPCG je sprovedeno na uzorku od 312 preduzeća, u periodu oktobar-decembar, uz tehničku podršku ILO. Na osnovu podataka dobijenih ovim putem UPCG je pripremila Izveštaje – pozicione dokumente kojima je definisala niz preporuka i predloga mjera za podršku privredi, a koje je kao takve uputila Vladi CG na dalje razmatranje i usvajanje u okviru ekonomskih paketa mjera Vlade.

- U svom odgovoru na COVID-19 pandemiju, UPCG je u toku 2020. godine bila snažno posvećena djelovanju koje je imalo za cilj pružanje podrške održivosti privrednih subjekata i očuvanju radnih mjesta, što uključuje i brojne, konkretne zahtjeve upućene resornim ministarstvima i drugim nadležnim institucijama u Crnoj Gori.

Takođe, UPCG je 2020. godine sačinila i četiri poziciona dokumenta koja počivaju na realnim potrebama i očekivanjima privrednika, a sadrže predloge velikog broja mjera (opštih i sektorskih) koje su u nadležnosti centralne i lokalnih vlasti i potrebno ih je preduzeti u cilju stabilizacije privrede.

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine

	<p>Prioritet 5.2.3. Jačanje podrške za „start up“ i postojeća preduzeća u turizmu</p>	<p>5.2.3. Ministarstvo za ekonomski razvoj, MTZŽS, Asocijacije poslodavaca, Privredna komora</p>	<p>- Udruženje Turizam na selu i Regionalna razvojna agencija su napravili nekoliko inicijativa za izmjene regulative kako bi se katunima omogućilo bavljenje turizmom, regulativa je izmijenjena i napravljeni su pomaci i registrovana nova domaćinstva.</p> <p>5.2.3. - Privredna komora Crne Gore je u 2020. godini organizovala 39 edukativnih aktivnosti sa 1179 fizički prisutnih učesnika. Pored fizički održanih skupova, u 2020. godini zbog epidemije virusa Covid19, organizovani su online skupovi preko digitalnih platformi kojima je, prema trenutno raspoloživim podacima, prisustvovalo ukupno 3155 posjetilaca. Ukupno je organizovano 22 online događaja: 13 skupova (jedan seminar, tri okrugla stola, dvije konferencije i šest radionica, jedna prezentacija) sa ukupno 637 pratilaca, kao i 8 vebinara, koji su zabilježili posjetu 583 puta. Urađen je i jedan edukativni video prilog koji je već imao 1935 pogleda. Svi navedeni skupovi su bili otvoreni i za pohađanje polaznika iz start up-ova i svih preduzeća u turizmu; U namjeri da dodatno doprinese oporavku privrede, Unija poslodavaca Crne Gore je u toku 2020. godine, u saradnji sa Međunarodnom organizacijom rada (ILO) objavila i privrednicima učinila dostupnim sljedeće publikacije: "Vodič za poslodavce o upravljanju radnim okruženjem u uslovima epidemije COVID-19"; „Vodič za poslodavce: Rad od kuće kao odgovor na pandemiju COVID-19“; „Plan za održanje kontinuiteta poslovanja MSP u uslovima pandemije COVID-19“.</p> <p>- Unija poslodavaca je 2020. godine, uz podršku ILO, objavila animirani video koji poslodavcima daje smjernice kako da na jednostavan način, u samo šest koraka, kreiraju <i>Plan za održanje kontinuiteta poslovanja u uslovima COVID-19</i>. - Budući da su odluke i mjere NKT-a na početku epidemije COVID-19 bile vrlo neprecizne i nejasne (posebno u dijelu uticaja tih mjera na prava i obaveze iz radnih odnosa), kao i da su izostala očekivana uputstva resornog ministarstva, UPCG je krajem marta 2020. godine pripremila dokument "Radni odnosi u vrijeme COVID-19: odgovori UPCG na najčešća pitanja poslodavaca". Dokument je dostavljen svim članovima UPCG, te objavljen na sajtu Unije. - Unija poslodavaca Crne Gore (UPCG) bila je lider i glavni implementator aktivnosti realizovanih na teritoriji Crne Gore, u okviru projekta "Prekogrančne rute za jačanje turističkog sistema i ekonomski razvoj Skadarskog jezera - Lakeroutes", finansiranog od strane EU, iz druge komponente Instrumenta za pretpristupnu podršku 2007 – 2013 program prekogranične saradnje Crne Gore i Albanije.</p>
<p>Mjera 5.3. Povezivanje turističkog sektora sa ostalim sektorima lokalne privrede</p>	<p>Prioritet 5.3.1. Sprovođenje informativne kampanje o razvoju svijesti o postojećim mogućnostima i preduslovima</p>	<p>5.3.1. MTZŽS, Ministarstvo poljoprivrede vodoprivrede i šumarstva</p>	<p>5.3.1. U okviru Programa podsticajnih mjera u turizmu koji Ministarstvo održivog razvoja i turizma sprovodi počev od 2014.god, definisane su mjere za podršku razvoja ruralnog turizma i aktivnostima na unapređenju i povezivanju turizma i poljoprivrede. - Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u skladu sa Agrobudžetom sprovodilo je Javni poziv za dodjelu sredstava podrške za diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti u ruralnim sredinama. Kroz Javni poziv, koji se sprovodio 5 godina, poljoprivredni proizvođači su imali mogućnost da ostvare podršku od 35 - 50% bespovratnih sredstava.</p>

(posebno u proizvodnji bio/zdrave hrane)

Prioritet 5.3.2.
Osnivanje savjetodavnih usluga

5.3.2.
MTZŽS,
Ministarstvo poljoprivrede vodoprivrede i šumarstva

- Kroz IPARD II program 2014-2020 je od 2018. godine raspisano više Javnih poziva koji su se odnosili na primarnu proizvodnju i preradu i marketing poljoprivrednih proizvoda i proizvoda ribarstva. Nakon što je Evropska komisija u avgustu 2020. godine akreditovala odnosno povjerila zadatke izvršenja budžeta za mjeru 7 – „Diverzifikacija gazdinstava i razvoj poslovanja“ u okviru koje je podmjera 7.1 – Podrška investicijama za razvoj ruralnog turizma, objavljen je prvi Javni poziv.
- FAO projekat – od 2018. do 2020. godine promovisani su održivi lanci vrijednosti poljoprivredno prehrambenih proizvoda kroz povezanost sa turizmom; – kreiran je brend Gorska trpeza; Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije je 2020. godine kandidovala publikaciju Gorska trpeza na takmicenju Gourmand Awards i osvojila 1. mjesto u kategoriji gastro turizam.
- SWG RRD (Standing Working Group for Regional Rural Development) projekat – Podrška ekonomskoj diverzifikaciji ruralnih područja Jugoistočne Evrope (SEDRA) u saradnji sa GIZ-om;
- podrška investicijama u adaptaciju planinskih katuna se sprovodila u periodu 2018-2020.godine, i odnosila se na poboljšanje životnih uslova na katunu. U ovom periodu je podržano 126 korisnika sa podrškom u iznosu od 145.059,75 eura u adaptaciju koliba na katunu, vodosnabdjevanja i nabavke solarnih panela.
- 2018. godine Registracija geografske oznake „Crnogorski pršut“ je pokrenuta od strane NVO „Udruženje crnogorski pršut“ iz Cetinja. Udruženje broji 6 članova, pravnih lica (Zrnožit d.o.o., Martex d.o.o., Interproduct d.o.o., Monstate d.o.o., SNJ Gornič d.o.o., Mianja d.o.o.);
- 2019. godine Registracija oznake porijekla „Durmitorski skorup“ je pokrenuta od strane NVO „Udruženje proizvođača durmitorskog skorupa“;
- 2019. godine Registracija oznake porijekla „Kolašinski lisnati sir“ je pokrenuta od strane NVO „Udruženje proizvođača kolašinskog lisnatog sira“. Udruženje broji oko 50 članova/proizvođača sira, koji godišnje proizvedu oko 200 tona lisnatog sira. Danas se „Kolašinski lisnati sir“ proizvodi u oko 100 domaćinstava i zanatskih objekata u okviru regiona proizvodnje. Po svojoj reputaciji, ovaj sir spada u najkarakterističnije sireve Crne Gore, a poznat je i van njenih granica.
- 2019. godine MPŠV je organizovalo studijsko putovanje za proizvođače maslinovog ulja u Italiji, regija Pulja. Cilj navedenog putovanja je bio upoznavanje proizvođača i administracije sa sistemima zaštite naziva maslinovog ulja oznakom porijekla/geografskom oznakom.

5.3.2.

- U okviru Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva postoje dvije direkcije i to: Direkcija za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva i Direkcija za savjetodavne poslove u biljnoj proizvodnji;
- 40 zaposlenih u ovim savjetodavnim službama je raspoređeno po regionalnim kancelarijama (Podgorica, Berane, Bijelo Polje, Cetinje, Nikšić, Pljevlja, Herceg Novi i Bar).

Dopuna Akcionog plana:

Tokom 2013. godine, u cilju sagledavanja stanja u kojem se nalazi turizam, definisanja mjera aktivne i razvojne politike kao i strukturnih reformi u oblasti turizma baziranih na ciljevima definisanih Strategijom razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine, tadašnja Vlada usvojila dokumente „**Akcioni plan za pripremu turističkih sezona - Agendu reformi u oblasti turizma**” i „**Realizacija aktivnosti predviđenih Agendom reformi u oblasti turizma**”, dok su na godišnjem nivou izrađivane informacije za pripremu i praćenje odvijanja turističkih sezona (ljetnjih i zimskih).